ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 114, Mart 2021, s. 241-251

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.49156>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
1.02.2021

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
28.03.2021

Öğr. Gör. Dr. Hülya BİLGİN
Marmara Üniversitesi, Temel Eğitim
hulya.bilgin@marmara.edu.tr

1-3 YAŞ PSİKO-SOSYAL GELİŞİM ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Öz

Bu araştırmanın temel amacı, 1-3 yaş grubunda bulunan çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerini belirlemede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. Ölçek, 1-3 yaş döneminde 290 çocuğa uygulanmıştır. Başlangıçta literatür incelenerek oluşturulan 55 maddelik soru havuzu uzman görüşü alındıktan ve geçerlik güvenirlik çalışmaları yapıldıktan sonra 20 madde olarak belirlenmiştir. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda “1-3 Yaş Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği”, faktör yükleri ,57 ile ,81 arasında değişen 20 madde ve üç alt ölçekten oluşan bir yapı sergilemiştir. Bu alt ölçekler; ‘Faktör 1: Kurala Uyuma ve Yetişkin Desteği Talebi’, ‘Faktör 2: Yapma ve Engellenmeye Kızma’ ve ‘Faktör 3: Etkiye Tepki’ şeklinde isimlendirilmiştir. Üç faktörün açıkladığı varyansın toplam oranı %60.121’dir. Psikososyal Gelişim Ölçeği’nin içtutarlılık anlamında güvenirlik katsayısı (α) .931 olarak bulunmuştur. Grup içi korelasyon katsayısı kullanılarak gerçekleştirilen test tekrar test güvenirliği analizlerinde GİK katsayısı ,740 ($p=.000$) olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Gelişim Ölçeği, Ölçek geliştirme

DEVELOPING THE PSYCHO-SOCIAL DEVELOPMENT SCALE FOR THE AGE GROUP 1-3

Abstract

The main purpose of this study is to develop a valid and reliable scale that can be used to determine the emotional and social development of children in the age group 1-3. The scale was administered to 290 children between the ages of 1-3. The question pool was initially set of 55 items created after the literature review, then had 20 items after obtaining an expert opinion and conducting validity and reliability studies. As a result of the exploratory factor analysis, the "Psycho-Social Development Scale for 1-3 Years" displayed a structure consisting of 20 items and three subscales with factor loadings ranging from .57 to .81. These subscales were named "Factor 1: Compliance with the Rules and Request for Adult Support", "Factor 2: To do and be angry with obstruction and "Factor 3: Action-Reaction". The total ratio of the variance explained by the three factors is 60.121%. In terms of internal consistency, the reliability coefficient (α) of the Psychosocial Development Scale was found as .931. In the test-retest reliability analyses performed using the intergroup correlation coefficient, it is seen that the GIK coefficient is .740 ($p = .000$).

Keywords: Early Childhood Education, Development Scale, Scale development.

GİRİŞ

Psiko-Sosyal gelişim birbiriyle etkileşim içindedir ve bu yüzden her iki gelişim alanının birlikte gelişmesi söz konusudur (Demircioğlu, 2016; San-Bayhan ve Artan, 2009). Dolayısıyla her iki gelişim alanını birlikte tanımlamak daha anlamlı olacaktır. Sosyal-duygusal gelişim; çocuğun içinde yaşadığı topluma uyum sağlama, topluluk kurallarına uyma ve bu kurallara duyarlılık geliştirme, çevresiyle geçinebilme, toplumun beklentilerine uygun hareket etme, toplumdaki bireyler gibi davranabilme, iletişim ve empati kurabilme becerisi ve yeteneğini kullanarak kendini gerçekleştirme sürecidir. Psiko-Sosyal gelişim geniş anlamda düşünüldüğünde kişinin doğumuyla başlayan ve hala gelişmeye devam eden bir süreci, dar anlamda düşünüldüğünde ise günlük olarak davranışların gelişimini kapsamaktadır (Davashgil, 2016).

Çocuğun dünyaya geldiği andan altı yaşına kadar geçen süre çocuğun hayata ilişkin temellerinin oluştuğu en kıymetli yılları içermektedir. 0-6 yaş bebeklik ve çocukluk dönemi ileriki yaşlara zemin hazırlayan, sağlıklı bir yetişkinlik için sağlam temellerin atılması gereken bir dönemdir. Özellikle 0-3 yaş sürecindeki yılların çocuğun sosyal ve duygusal gelişimleri için kritik öneme sahip olduğu bilinmektedir. Psiko-sosyal gelişim; bir çocuğun kendisi ile barışık olmasını, duygularını kontrol edebilmesini, kendisini ifade edebilmesini, içinde bulunduğu çevrenin, kültürün davranışları ve değerleriyle uyum içinde olmasını sağlar (Çağdaş ve Seçer, 2002; Gresham ve ark., 2001; Küçükturan ve Keleş, 2019; Saarni, 2001). İnsan yaşamını derinden etkileyen psiko-sosyal gelişimin sağlıklı bir yol izlemesi, çocukluk yıllarına dayanır. Çocukluk yıllarında psiko-sosyal gelişim aşamalarını güvenli bir şekilde sürdürebilen birey, ileri

yıllardaki yaşantısında çevresindeki kişiler ile olumlu ilişki kurar (Şengül ve Yükselen, 2015).

Sıfır-üç yaş döneminde psiko-sosyal gelişimin desteklenmesi, çocukların çevresine uyum sağlayan, sağlıklı sosyal ilişkilere sahip bir birey olarak yetişebilmesine katkı sağlar (Körükçü, 2019). Bu dönemde çocuğun sağlıklı gelişimine katkıda bulunmak tüm eğitimcilerin öncelikli sorumluluğudur. Bu nedenle özellikle erken yıllarda sosyal-duygusal gelişim özelliklerinin bilinmesi ve iyi değerlendirilmesi oldukça önemlidir, aynı zamanda takip edilmesi çocuklara sağlanacak eğitim yaşantılarının planlanması ve politikaların belirlenmesinde büyük yararlar sağlayabilecektir (Baykan, Temel, Ersoy ve Avcı, 2002; Bertan, Haznedaroğlu, Koln, Yurdakök ve Güçiz, 2009; Şengül ve Yükselen, 2015). Ayrıca 0-3 grubundaki çocuklar için erken müdahale kritik bir dönem olması nedeniyle çok önemlidir bu yüzden erken dönemde gelişimsel sorun riski taşıyan çocukların farkedilmesinde yardımcı olan standardize gelişim tarama araçları da kritik bir öneme sahiptir. Amerikan Pediatri Akademisi (AAP)'nin kılavuzunda da çocukların standardize edilmiş tarama araçları ile 9. 18. ve 30. aylarda aralıklı olarak gelişimlerinin değerlendirilmesi önerisine yer verilmiştir (Demirci ve Kartal, 2012).

Çocuğun gelişimini takip edebilmek ve uygun şekilde eğitimi sağlayabilmek amacıyla eğitimcilerin standardize araçlar (gelişim ölçekleri) kullanmaları gerekmektedir (Oktay ve Bilgin, 2002). Denver II Gelişimsel Tarama Testi (Anlar ve Yalaz, 1996), Ankara Gelişim Tarama Envanteri (AGTE) (Savaşır, Sezgin ve Erol, 1995), Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı (GEÇDA) (Temel, Ersoy, Avcı ve Turla, 2005), Marmara Gelişim Ölçeği (Oktay ve Bilgin, 2002) gibi geliştirilen veya uyarlanan ölçme araçları, çocukların gelişimsel düzeylerini belirlemede kullanılan araçlardandır.

Bu ölçme araçlarının özelliklerini ve sınırlılıklarını bilmek değerlendirmelerin güvenilirliğini etkileyecektir. Ayrıca birden fazla kaynaktan (öğretmen, aile, diğer çevre) bilgi toplayarak ve sistematik gözlemler yaparak karar alınması da önemlidir. Tek bir ölçme sonucuna dayalı gerçekleştirilen değerlendirmeler geçerli sonuçlar üretmeyebilir. Değerlendirme yapan kişilerin erken çocukluk evresine ilişkin çocukların gelişim özelliklerini ve bu dönemde uygulanan okul programlarını yakından tanınması; çocuğun bulunduğu yaştaki gereksinimleri ile o yaşa özgü güçlükleri bilmesi gerekir. Tüm bu bileşenler birlikte dikkate alındığında karar alma geçerli sonuçlar üretecektir (Kurnaz Adıbatmaz ve Özyürek, 2019).

Erken çocukluk dönemindeki sıfır üç yaş arası çocukların psiko-sosyal gelişimlerini değerlendirme konusunda; ülkemizde özellikle de kendi kültürümüze has 1-3yaş grubunda psiko-sosyal gelişim ölçeğine yönelik çalışmanın çok kısıtlı sayıda bulunması nedeniyle bu araştırma kapsamında 1-3 yaş çocuklarının psiko-sosyal gelişimlerini ölçümlemeye yardımcı olmak amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışma, 1-3 yaş grubunda bulunan çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerini belirlemek amacıyla tasarlanmış bir geçerlik ve güvenilirlik çalışmasıdır. 1-3 Yaş Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeğinin Geliştirilmesi.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 1-3 yaş arasında 290 çocuk oluşturmaktadır. Çalışma grubunun çeşitli özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Özellikleri

Değişken	Grup	f	%
Cinsiyet	Kız	153	53
	Erkek	137	47
Yaş	1 yaş	59	20
	2 yaş	112	39
	3 yaş	119	41
Sağlık Sorunu	Evet	35	12
	Hayır	255	88
Çocuğun dünyaya geliş zamanı	Normal zamanda	242	83
	Erken	39	13
	Geç	9	4
Ailenin sosyo-kültürel durumu	Alt	14	5
	Orta	218	75
	Üst	58	20

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan çocukların %53'ünün kız, %41'nin 3 yaş aralığında, %88'inin sağlık sorunun olmadığı, %83'ünün normal zamanda dünyaya geldiği ve %75'inin orta sosyo-kültürel seviyede olduğu görülmektedir.

Ölçeğin Geliştirilmesi ve Verilerin Çözümlemesi

1-3 Yaş Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeğinin maddelerinin oluşturulmasında alan yazında yer alan kuramsal bilgiler araştırılmış ve standardize edilmiş diğer gelişim ölçekleri incelenmiştir. Böylelikle 55 maddeden oluşan bir madde havuzu hazırlanmış ve uzman görüşü alınmıştır. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda maddelerin kapsam geçerlik oranlarını (KGO) belirlemek için Lawshe tekniği kullanılmış ve oluşturulan 55 maddenin olduğu haliyle ölçekte kalmasına karar verilmiştir. 55 maddelik taslak ölçek 3'lü Likert tipinde hazırlanmıştır. Araştırmaya katılan çocukların gözlemlenmesi ve ebeveyninden alınan görüşler doğrultusunda; ölçekte bulunan her bir madde, "Evet Yapar", "Hayır Yapamaz" ve "Bilinmiyor" olmak üzere üç seçenekten biriyle cevaplandırması istenmiştir.

BULGULAR

1-3 Yaş Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Toplanan verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek için Kaiser Meyer Olkin ve Barlett's Sphericity değerlerine bakılmıştır. Analiz sonucunda KMO değeri .931 ve Barlett's Sphericity değeri ise anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 7373.639$, $p = .000$). KMO değerinin .60'dan yüksek ve Barlett testinin istatistiksel olarak anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2005, s.126).

Ölçme aracının açımlayıcı faktör analizinde faktörleştirme yöntemi olarak temel bileşenler analizi; döndürme yöntemi olarak da dik döndürme yöntemlerinden maksimum değişkenlik (varimax) seçilmiştir. Analiz sonucunda birden fazla faktör altında yük değerine sahip olan ve bu faktörlerdeki yüklerin değer farkı 0.1'den az olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır (Büyüköztürk, 2005).

Maksimum değişkenlik (Varimax) döndürme yöntemi sonucunda ölçme aracında var olan 55 denemelik madde sayısı 20 maddeye düşmüştür. Bu maddelere ait ortak yükler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeğinin Maddelerine Ait Ortak Yükler

Maddeler	Başlangıç	Çıkarım
Madde 6	1.000	.640
Madde 11	1.000	.683
Madde 14	1.000	.732
Madde 15	1.000	.649
Madde 19	1.000	.489
Madde 25	1.000	.653
Madde 26	1.000	.655
Madde 28	1.000	.570
Madde 30	1.000	.612
Madde 31	1.000	.560
Madde 32	1.000	.668
Madde 33	1.000	.500
Madde 43	1.000	.652
Madde 44	1.000	.651
Madde 48	1.000	.549
Madde 49	1.000	.475
Madde 51	1.000	.624
Madde 52	1.000	.573
Madde 53	1.000	.556
Madde 54	1.000	.533

Tablo 2’de görüldüğü üzere ölçeğin maddelerinin ortak varyans değerleri .475 ile .732 arasında değişmektedir. Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk’ün (2010, s. 229) de belirttiği gibi ortak varyansların 0.5’den büyük olması beklenir, ancak ortak yükler tablosuna bakarak maddeler hakkında kesin karar verilmemeli, değeri düşük maddelerin işleyip işlemediği konusunda ilerleyen analizler ile değerlendirme yapılmalıdır.

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda Psikososyal Gelişim Ölçeği’nde var olan maddeler 3 faktör altında toplanmıştır. Tablo 3 ve yamaç çizgi grafiğinde (Scree plot) üç faktörü ve faktörlerin açıkladığı varyans yüzdesi verilmiştir.

Tablo 3. Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeğinin Toplam Açıklanan Varyansı

Bileşen	Toplam	Öz Değer	
		Açıklanan Varyans %	Toplam %
1	8.817	44.085	44.085
2	2.191	10.956	55.041
3	1.016	5.080	60.121

Tablo 3 te görüldüğü üzere açımlayıcı faktör analizi sonucunda psiko-sosyal gelişim ölçeği maddeleri üç faktör altında birleşmiştir. Birinci faktörün öz değeri 8.817 ve açıkladığı

varyans oranı %44.085, ikinci faktörün öz değeri 2.191 ve açıkladığı varyans oranı %10.956 ve üçüncü faktörün öz değeri 1.016 ve açıkladığı varyans oranı ise %5.080'dir. Üç faktörün açıkladığı varyansın toplam oranı ise %60.121'dir.

Grafik 1- Psiko-Sosyal Gelişim Ölçme Aracı Faktörleri Yamaç Grafiği

Yamaç grafiğinde de görüldüğü gibi Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi sonucunda çizgi grafiğinin yatay **Bileşen Savısı** kadar üç faktör yer aldığı görülmektedir.

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda belirlenen Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeğinin üç faktörü ve bu faktörler altında toplanan maddelerin yük değerleri Tablo 4 te verilmiştir.

Tablo 4. Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği Bileşen Rotasyon Matrisi

Maddeler	Faktörler		
	1	2	3
Madde 43	.799		
Madde 32	.798		
Madde 26	.758		
Madde 30	.754		
Madde 31	.740		
Madde 28	.739		
Madde 44	.717		
Madde 53	.707		
Madde 54	.697		
Madde 48	.654		
Madde 33	.648		
Madde 25	.613		
Madde 49	.571		
Madde 14		.817	

Madde 15	.759
Madde 52	.593
Madde 19	.582
Madde 11	.817
Madde 6	.755
Madde 51	.686

Tablo 4 incelendiğinde Açıklayıcı faktör analizinde yapılan maksimum değişkenlik (Varimax) döndürme sonucunda Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeğinin birinci faktörü altında Madde 25, 26, 28, 30, 31, 32,33, 43, 44, 48, 49, 53 ve 54 olmak üzere toplam 13 madde toplanmıştır. Bu maddelerin faktör yük değerleri .571 ile .799 arasındadır. Ölçme aracının ikinci faktörü altında Madde 14, 15, 19 ve 52 olmak üzere toplam 4 madde toplanmıştır. Bu maddelerin faktör yük değerleri .582 ile .817 arasındadır. Ölçme aracının üçüncü faktörü altında ise Madde 6, 11 ve 51 olmak üzere 3 madde toplanmıştır. Bu maddelerin faktör yük değerleri ise .686 ile .817 arasındadır.

Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeğinin içtutarlılık anlamında güvenilirliğini belirlemek üzere Cronbach Alpha değeri hesaplanmıştır. Tablo 5’de ölçme aracının genel ve Tablo 6, 7 ve 8’de ise alt faktörlere göre Cronbach Alpha ve madde-toplam korelasyon değerleri verilmiştir.

Tablo 5. Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği Genel Cronbach Alpha Ve Madde-Toplam Korelasyon Değerleri

Maddeler	Madde-Toplam Korelasyonu	α
Madde 43	.679	
Madde 32	.689	
Madde 26	.749	
Madde 30	.689	
Madde 31	.612	
Madde 28	.656	
Madde 44	.764	
Madde 53	.677	
Madde 54	.658	
Madde 48	.692	
Madde 33	.649	.931
Madde 25	.743	
Madde 49	.607	
Madde 14	.551	
Madde 15	.528	
Madde 52	.609	
Madde 19	.437	
Madde 11	.287	
Madde 6	.342	
Madde 51	.536	

Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği’nin içtutarlılık anlamında güvenilirlik katsayısı (α) .931

olarak bulunmuştur. Aynı zamanda ölçme aracı maddelerinin madde-toplam korelasyon değerleri .287-.764 arasında değişmektedir. Maddelerin madde-toplam korelasyonu her bir maddenin ölçeğin tamamı ile olan ilişkisini vermekle birlikte aynı zamanda maddenin ayırt edicilik gücünü de verir ve 0.30 üzerindeki değerler için maddenin ayırt etme gücünün yeterli olduğu kabul edilir (Derebaşı, 2004).

Tablo 6. Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği 1. Faktör Cronbach Alpha Ve Madde-Toplam Korelasyon Değerleri

Maddeler	Madde-Toplam Korelasyonu	α
Madde 43	.736	
Madde 32	.750	
Madde 26	.762	
Madde 30	.723	
Madde 31	.653	
Madde 28	.690	
Madde 44	.759	.934
Madde 53	.687	
Madde 54	.678	
Madde 48	.680	
Madde 33	.658	
Madde 25	.710	
Madde 49	.605	

Tablo 6 incelendiğinde Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği'nin 1. Faktörünün içtutarlılık anlamında güvenilirlik katsayısı (α) .934 olarak bulunmuştur. Aynı zamanda 1. Faktörde yer alan maddelerinin madde-toplam korelasyon değerleri .605-.762 arasında değişmektedir.

Tablo 7. Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği 2. Faktör Cronbach Alpha Ve Madde-Toplam Korelasyon Değerleri

Maddeler	Madde-Toplam Korelasyonu	α
Madde 14	.658	
Madde 15	.609	
Madde 52	.523	.783
Madde 19	.577	

Tablo 7 incelendiğinde Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği'nin 2. Faktörünün içtutarlılık anlamında güvenilirlik katsayısı (α) .783 olarak bulunmuştur. Aynı zamanda 2. Faktörde yer alan maddelerinin madde-toplam korelasyon değerleri .523-.658 arasında değişmektedir.

Tablo 8. Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği 3. Faktör Cronbach Alpha Ve Madde-Toplam Korelasyon Değerleri

Maddeler	Madde-Toplam Korelasyonu	α
Madde 11	.507	
Madde 6	.550	.707
Madde 51	.520	

Tablo 8 incelendiğinde Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği'nin 3. Faktörünün içtutarlılık anlamında güvenilirlik katsayısı (α) .702 olarak bulunmuştur. Aynı zamanda 3. Faktörde yer alan maddelerinin madde-toplam korelasyon değerleri .507-.550 arasında değişmektedir.

Test tekrar Test Güvenirliği

Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği'nin ölçme aracının test tekrar test güvenilirliğini belirlemek üzere 100 deneye ulaşılmış ve ölçek üç hafta arayla deneklere iki kez uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen verileri analiz etmek için betimsel istatistik ve grup içi korelasyon (GİK) analizleri kullanılmıştır.

Tablo 9. Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği Test Tekrar Test Güvenirliği Analiz Sonuçları

Uygulama	N	$\bar{X}$	Ss	α	GİK	p
1.Uygulama	100	24,39	2,453			
2.Uygulama	100	23,53	2,091	,770	,740	,000

Grup içi korelasyon katsayısı kullanılarak gerçekleştirilen test tekrar test güvenilirliği analizlerinde GİK katsayısı 0,60 ve 0,80 arasında çıktığından ölçeğin güvenilirlik düzeyi “iyi” ve 0,80 üzerinde çıktığında ise “mükemmel” olarak nitelendirilmektedir (Shrout, 1979, Aktaran: Tunca Yılmaz, Yakut, Uygur ve Uluğ, 2011). Tablo 9 incelendiğinde Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeğine ait GİK katsayısının ,740 ($p=.000$) olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ölçeğin test tekrar test güvenilirliği analizi sonucunda “iyi” düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

SONUÇ

Erken çocukluk dönemindeki sıfır üç yaş arası çocukların psiko-sosyal gelişim düzeylerinin belirlenmesi ve gelişimde yetersizlik görülen durumlarda erken müdahale önlemlerinin alınabilmesi için uygun değerlendirme araçlarına ihtiyaç olması nedeniyle alanda az sayıda ölçme aracı bulunmasından dolayı 1-3 yaş çocuklarının psiko-sosyal gelişimlerini belirlemede kullanılmak üzere ölçek geliştirilmesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu gerekçelerden hareketle bu araştırma kapsamında 1-3 yaş çocuklarının psiko-sosyal gelişimlerini ölçümlemeye yardımcı olmak amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda, yapılan açılımlayıcı faktör analizleri sonucunda 20 maddeden oluşan ve üç alt ölçekli (boyutlu) bir yapıya sahip olan 1-3 Yaş Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans %60.121 olarak bulunmuştur. Alt ölçekler özelinde bakıldığında ise ‘Faktör 1: Kurala Uyuma ve Yetişkin Desteği Talebi’ alt ölçeği %44.085, ‘Faktör 2: Yapma ve Engellenmeye Kızma’ alt ölçeği %10.956, ‘Faktör 3: Etkiye

Tepki” alt ölçeği %5.080 varyansı açıklamaktadır. Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği’nin içtutarlılık anlamında güvenirlik katsayısı (α) .931 olarak bulunmuştur. Gelişim Ölçeğine ait GİK katsayısının ,740 ($p=.000$) olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ölçeğin test tekrar test güvenirliği analizi sonucunda “iyi” düzeyde güvenirliğe sahip olduğu söylenebilir.

Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmalarından elde edilen değerler 1-3 Yaş Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği’nin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu ortaya koymuştur. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda elde edilen bulgular Açıklayıcı Faktör Analizi ile ortaya çıkarılan faktör yapısının geçerliliğini ortaya koymaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar geliştirilen ölçeğin bir üç yaş çocuklarının psiko-sosyal gelişim özelliklerinin belirlenmesinde kullanılabileceğini göstermektedir. 1-3 Yaş Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği’nin son hali 20 maddeden oluşmaktadır. Faktör 1: Kurallara Uyuma ve Yetişkin Desteği Talebi alt ölçeği 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13.üçüncü maddeler; Faktör 2: Yapma ve Engellenmeye Kızma’ alt ölçeği 14,15,16,17. Maddeler ve Faktör 3: Etkiye Tepki” alt ölçeği 18,19,20. Maddelerden oluşmaktadır.

Maddelere örnekler; Soru 7: Diğer çocuklarla ortaklaşa oyun oynar. Soru 9: Basit işlerde yetişkini taklit eder. Soru 17: Bir şeyle meşgulken engellendiğinde kızgınlık davranışları gösterir. Soru 19: Bir oyuncakla kısa süreli (3-5 dakika) meşgul olur. Çocuk her bir maddeden o davranışı gösteriyorsa 1 puan, göstermiyorsa 0 puan alır. 1-3 Yaş Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği’nin, erken çocukluk döneminde gelişimi değerlendirmede ihtiyaç duyulan ölçeğin araçlarının azlığından kaynaklı önemli bir boşluğu dolduracağı ve alandaki çalışmalara katkı sağlayacağı düşünüldüğünden önemli bir çalışmadır. Sonuç olarak; 1-3 Yaş Psiko-Sosyal Gelişim Ölçeği’nin bu araştırma kapsamında geçerli ve güvenilir bir ölçeğin bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

- Anlar, B.; Yalaz, K, (1996), Denver II Gelişimsel Tarama Testi-Türk Çocuklarına Uyarlanması ve Standardizasyonu, Hacettepe Çocuk Nörolojisi Gelişimsel Tıp Araştırmaları Grubu, Ankara.
- Baykan, S.; Temel, ZF.; Ersoy, Ö.; Avcı, N, (2002), Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracının (Geçda) Geliştirilme Süreci, Erken Çocukluk Gelişimi Ve Eğitimi Sempozyumu “Geleceğe Bakış” Bildiri Kitabı, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Bertan, Münevver.; Haznedaroğlu, Dilek.; Koln, Pelin.; Yurdakök, Kadriye.; Güçiz, Bahar Doğan, (2009), “Ülkemizde Erken Çocukluk Gelişimine İlişkin Yapılan Çalışmaların Derlenmesi (2000-2007)”, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, Y.52, S.1, s.1-8.
- Büyüköztürk, Şener, (2005), Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni Spss Uygulamaları Ve Yorum, Pegem Akademi, Ankara.
- Çağdaş, A.; Şahin Şeçer, Z, (2015), Anne Baba Eğitimi, Eğiten Kitap, Ankara.
- Çokluk, Ö.; Şekercioğlu, G.; Büyüköztürk, Ş, (2010), Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: Lisrel Ve SPSS Uygulamaları, PegemAkademi, Ankara.
- Demirci, Aylin.; Kartal, Mehtap, (2012), “Çocukluk Dönemine Ait Bir Sorun: Gelişme Geriliği Ve Erken Tanının Önemi”, Turkish Family Physician, Y.3, S.4, s.1-6.
- Demircioğlu, Haktan, (2016), “Sosyal Duygusal Gelişim”, (Ed. Nilgün Metin) Doğum Öncesi Ergenlik Çocuk Gelişimi, s.163-196, Ankara.

- Davashgil, Ümit, (2016), “Bebeklik Dönemi”. (Ed. Haluk Yavuzer), Ana-Baba Okulu, s.135-136, İstanbul.
- Gresham, Frank M.; Sugai, George.; Horner, Robert H, (2001), Interpreting Outcomes Of Social Skills Training For Students With High-Incidence Disabilities, Exceptional Children, Volume 67/3, s.331-344, Amerika.
- Körükçü, Ö, (2019), Gelişim İle İlgili Bilgilerin Eğitime Yansıması. Ed. Aysel Köksal Akyol, Erken Çocukluk Döneminde Gelişim II, s. 417-438, Ankara.
- Kurnaz Adıbatmaz, Fatma Betül.; Özyürek, Arzu, (2019), “Erken Çocukluk Döneminde Gelişimsel Değerlendirmenin Önemi: Geçda Sonuçları Örneği”, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Y.9, S.18, s.1320-1344.
- Küçükturan, Gülay.; Keleş, Sadiye, (2019), “Sosyal Duygusal Gelişim”, Ed. Aysel Köksal Akyol, Erken Çocukluk Döneminde Gelişim I, s.318-362, Ankara.
- Oktay, A.; Bilgin, H. (2002). Marmara Gelişim Ölçeğinin Geliştirilmesi (3-6 Yaş Dönemi Çocukları İçin). Erken Çocukluk Gelişimi Ve Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Saarni, Carolyn, (2001), “Cognition, Context And Goals: Significant Components İn Socialemotional Effectiveness”, Social Development, Volume 10/1, s.125- 127.
- San-Bayhan, P.; Artan, İ, (2009), Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Savaşır, I.; Sezgin, N.; Erol, N, (1995), Ankara Gelişim Tarama Envanteri El Kitabı, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.
- Şengül, Acar E.; Yükselen, Arzu İpek, (2015), “Bebeklikte Sosyal Ve Duygusal Gelişim”, Ed. Figen Turan, Arzu İpek Yükselen, Çocuk Gelişimi Bebeklik Döneminde Gelişim, s.177-195, Ankara.
- Temel, F.; Ersoy, Ö.; Avcı, N.; Turla, A, (2005), Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracı “Geçda”, Rekmay Ltd. Şti, Ankara.
- Tunca Yılmaz, Öznur.; Yakut, Yavuz.; Uygur, Fatma.; Uluğ, Naime, (2011), “Tampa Kinezyofobi Ölçeği’nin Türkçe Versiyonu Ve Test-Tekrar Test Güvenirliği”, Fizyoter Rehabil, Y.22, S.1, s.44-49.